

Krása světa je skrytá. Tisíce pohledů ztrácíme marně, poněvadž nedovedly uviděti svět v okresech jejího proměňujícího a očišťujícího záření. Neznáme celého bohatství vlastních svých krajin. Sotva že v slunci svého poledne dovedeme se orientovati podle svého stínu o tajemných světových stranách.

Po šesti dnech práce a budování světa je krása sedmým dnem duší. Je harmonickým oddychnutím věčné vůle, tvůrčím pohledem, jenž se rozletěl všemi budoucími vesmíry, rozkvétajícími ze zrní prvních hvězd, a shledal, že všechno je dobré; zářícím pohledem, nesnesitelným smrtelnému, zachyceným věčností, ležícím, neviditelné až do času, na všech světech.

Jen tu a tam, z mrákot věků, zdvihne se duše dosti silná, aby ho snesla ve žhoucích světlech ukončení, která prozařují staletími vývoje. Strašné a slavné divadlo blesků, jimiž se vyrovnávají oblaky ležící na věcech, věčné oslaveno časným, milostná zardění života rozničeného nesmrtelností. V těchto chvílích, zdá se, že vzniklo učení o tvůrčí malomoci zla.

Ale ačkoliv poznání krásy světa v jediné vizi jest dáno jen opojení vyvolených a jen proto jim, že mají dosti odvahy zjeviti je uprostřed tolika bolestí k útěše bratřím, nebesa světla se nad zemí nezavírají. Tisíciletí krouží země, ale soumraku, který by měl dosti šířky, aby ji trvale celou pokryl, dosud nepoznala. Ani okamžik není bez květů a jaro na ní již po nesčíslná staletí si neodpočinulo. Cesty vedoucí k věčnosti jsou ustavičně plny přicházejících a odcházejících. Není okamžiku na zemi, aby nebyl posvěcen rozhovorem některé duše s bohem. Není proměny v osvětlení tisíciletého dne, aby nebyla některým zrakem pozorována.

Oblaky zadržující pohledy k výši roztrhují se ustavičně nad hlavami národů. Ti, kteří v té chvíli dovedou bdíti, ucítí dobrodiní světla křísícího ukrytý svět v našem světě, azurné vegetace jeho neviditelných zahrad, duševní pokračování jeho hmotného jara. Dýchá jako vzpomínka na noc před narozením. Zlatá rosa jeho je tak bohatá, že dlouho i v tomto slunci leskne se na věcech. I vychradlá skutečnost se usměje jako nemocný k potěšení přátel.

Ale k poznání sladkosti duševního vína je třeba jiné, silnější žízně. Žízně, která se dostavuje, aby odměnila únavu světců a hledajících. Architektura krásy světa je tak složitá, že celou nádheru jejích perspektiv je možno přehlédnouti jen z míst, odkud slabému zraku všechny barvy a tvary a symboly splynou ve znepokojující nejistotu: města krásy, stavěná na horách, obehnaná valy oblaků s přichystanými střílnami blesků. A přece vše, co může pojeti duše, od nejbolestnějších poznání těla až k závratím myšlenky, která se odváží příliš daleko, položeno na pravé místo, zasaženo jest ihned zlatou slávou jejího dne. Rozežhavený kov slova, krvavě řeřavící v složeném vzduchu země, zdvižen do čistých, kyslíkových, život a plameny udržujících atmosfér věčnosti, zahoří v liliové nádheře jisker jak slunce.

Je zvláštní, skrytá souvislost mezi krásou a bolestí.

Za to nejjemnější, co má život, za šepot bratrského přiznání mezi dušemi, za poznání, s jakou slávou se může člověk přiblížit k člověku, posel boží, za zázrak zapomenutí a odpuštění, za vznešená úsilí oběti bez odměny, děkuje život trpícím. Oni udržují posvátnou tradici mystické příbuznosti s bohem. Spravedlnost má pro ně chvějící se snížení hlasu, podobné padání rosy v soumracích jitřních; je třeba počkati ještě a chladící krůpěje budou ve vůních řeřavěti z květů. Tisíce obrazů, zachycujících děj za dějem, jak za sebou následovaly v čase po celé věky, slijí se v jejich pohledu a vydají, oživlé, svůj skrytý pohyb krásy. Nové útěchy zavanou jim do tváře, z blízkosti zatajující dech; poznají, že řady snů, které slouží duši v exilu země,

jsou zbytkem z jejího královského dvoru z druhdy; a že čeká, nevěsta vyvolená, aby panovala, na svůj den, na břehu věčného moře, předouc, podobná noci, mezi jejímiž magickými prsty táhnou se hedvábné niti světla z běloskvoucího kužele měsíce.

Tajemství kontemplace, v němž nejhlubší krása života se odhaluje, blednou za dní pozemského štěstí. Hukot nesčíslných splavů sil, vystřikujících a pěnících se celým stvořením, hvízdání v čase řádících větrů přerušují ticho, v němž hovoří ukryté hlasy. Zrychlenými kroky chvátáme ohněm boje; příliš intenzívně sálá svět zdání. Slyšíme tlukot vlastního unavovaného srdce, ne tlukot srdcí naplňujících vesmír.